

MINISTERSTVO VNITRA
Poradní sbor ministra vnitra
ke správnímu řádu

Závěr č. 126

ze zasedání poradním sborem ministra vnitra ke správnímu řádu dne 25. 10. 2013

Hybridní pošta o oznámení o přiznání dávky pomoci v hmotné nouzi

Doručování oznámení o přiznání dávky pomoci v hmotné nouzi formou tzv. hybridní pošty není v souladu s právními předpisy upravujícími doručování písemností vyhotovených správním orgánem, avšak vzhledem k tomu, že je uvedené oznámení úkonem pouze informační povahy, nebude mít tento způsob doručení za následek nezákonnost přiznání dávky pomoci v hmotné nouzi.

Odůvodnění:

Poradní sbor ministra vnitra ke správnímu řádu se na podnět veřejného ochránce práv zabýval otázkou, zda lze oznámení o přiznání dávky pomoci v hmotné nouzi (§ 76 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů) vyhotovovat v součinnosti s držitelem poštovní licence formou tzv. hybridní pošty, tj. předáním písemného vyhotovení oznámení (v elektronické formě) bez podpisu oprávněné úřední osoby a otisku úředního razítka odpovídajícího požadavkům zákona o užívání státních symbolů¹ držiteli poštovní licence, který dále zajistí jeho vytištění, vypravení a doručení (služba Postservis).

Ustanovení § 75 zákona o pomoci v hmotné nouzi obsahuje taxativní výčet případů, v nichž se vydává rozhodnutí (např. dávka nebyla přiznána, byla odejmuta, byla snížena). Podle § 76 zákona o pomoci v hmotné nouzi *rozhoduje-li orgán pomoci v hmotné nouzi o dávce v případech, kdy se nevydává rozhodnutí, je povinen žadateli doručit písemné oznámení o dávce a její výši. Písemné oznámení o dávce se nedoručuje do vlastních rukou.* Proti uvedenému postupu (oznámení) lze uplatnit do 15 dnů ode dne výplaty první splátky dávky po jejím přiznání nebo ode dne výplaty dávky po jejím přiznání námitky.

Doručování oznámení tzv. hybridní poštou probíhá tak, že úřad práce vygeneruje oznámení v jednotném informačním systému hmotné nouze a odešle je elektronicky České

¹ § 5 zákona č. 352/2001 Sb., o užívání státních symbolů České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

poště, s. p., která je vytiskne a doručí účastníku řízení. Obecně lze ohledně tohoto způsobu doručování uvést, že doručování tzv. hybridní poštou je v našem právním řádu výslovně zakotveno v § 48 odst. 4 občanského soudního řádu, který obsahuje příslušné zmocnění pro účely vydávání rozhodnutí a dalších písemností soudů v oblasti občanského soudního řízení. Možnost doručování úředních písemností tzv. hybridní poštou je blíže upravena vyhláškou č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů. Popsaný postup při vyhotovování a doručování písemností ale může být spojen s řadou právních i faktických problémů. Zasilání úředních dokumentů hybridní poštou vzbuzuje především otázky ohledně právních účinků zasílaných dokumentů. Účastník řízení obdrží dokument, který postrádá jakékoliv originální autentizační prvky; jde o prostý výtisk dokumentu. Dalším problémem je skutečnost, že Česká pošta, s. p. se při navrhovaném postupu stává nejen tím, kdo provádí doručení, ale také zhotovitelem dokumentu. Navíc je při tomto postupu Česká pošta, s. p. i odesílatelem dokumentu, jehož odesílatelem by standardně měl být orgán veřejné moci. Může tedy vzniknout otázka, zda lze považovat právní účinky (např. zachování charakteru veřejné listiny) takto vyhotovené písemnosti s ohledem na právní účinky původního dokumentu za zachované. V každém případě při využití systému hybridní pošty v resortu Ministerstva spravedlnosti lze přinejmenším konstatovat, že tento postup má oporu v zákoně (občanském soudním řádu).

Z hlediska souladu postupu Úřadu práce ČR se zákonem lze upozornit na některé požadavky právních předpisů týkající se vyhotovování úředních dokumentů. V obecné rovině lze dovozovat určité formální požadavky pro veškeré písemnosti vyhotovované ve správním řízení. Lze vyžadovat, aby úkon správního orgánu vždy obsahoval označení příslušného správního orgánu, vyjádření toho, že jde o výkon veřejné správy (např. odkazem na kompetenci danou zákonem), a některé další náležitosti.

Podle § 5 zákona č. 352/2001 Sb., o užívání státních symbolů České republiky a o změně některých zákonů, *malý státní znak užívají oprávněné osoby uvedené v § 2 odst. 1 písm. a) až t)* ² *na rozhodnutích a jiných listinách osvědčujících důležité skutečnosti, vydávaných při výkonu státní moci, který jim byl svěřen zákonem nebo na základě zákona.*

Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, a vyhláška č. 259/2012 Sb. o podrobnostech výkonu spisové služby, obsahují pravidla pro manipulaci s dokumenty, jejich podepisování, označování, vyhotovování, apod. Např. podle

² Mimo jiné ministerstva a jiné správní úřady.

§ 65 odst. 4 citovaného zákona *dokumenty určeného původce podepisuje jeho statutární orgán nebo jiná osoba oprávněná za něj jednat anebo osoba, která k tomu byla statutárním orgánem pověřena.*

Za problematickou lze při postupu Úřadu práce ČR považovat zejména skutečnost, že se Česká pošta, s. p. podílí na vyhotovení úředního dokumentu, aniž by k tomu měla zákonem danou kompetenci. Lze konstatovat, že by bylo třeba, aby taková činnost správního orgánu a České pošty, s. p. měla explicitní zákonný podklad. Podle názoru poradního sboru by tedy k tomu, aby mohly být písemnosti v řízení doručovány tzv. hybridní poštou, muselo být v zákoně výslovně stanoveno zmocnění pro Českou poštu, s. p. dokumenty jí zasílané elektronicky písemně vyhotovovat a doručovat účastníkům řízení. Vzhledem k tomu, že však v platné právní úpravě žádné zmocnění pro Českou poštu, s. p. pro vyhotovování písemností ve správním řízení zakotveno není, je používání hybridní pošty v rozporu se správním řádem, např. s ustanoveními § 19 a 20 upravujícími možné způsoby doručování písemností ve správním řízení. Vzhledem k tomu, že jde o postup správního orgánu nemající oporu v zákoně, lze v něm spatřovat i rozpor s čl. 2 odst. 3 Ústavy ČR.³

Pokud jde o právní povahu oznámení podle § 76 zákona o pomoci v hmotné nouzi, je zejm. z ustanovení § 75 a 76 zákona patrný úmysl zákonodárce v určitých případech rozhodování o dávkách pomoci v hmotné nouzi nahradit proces vydávání rozhodnutí upravený správním řádem vlastní speciální procesní úpravou. Ta je nahrazena speciálním postupem zasílání informativního oznámení namísto standardního oznamování rozhodnutí. Informativnímu charakteru oznámení nasvědčuje kromě toho, že se nedoručuje do vlastních rukou zejména to, že lhůta k podání námitek není vázána na doručení oznámení, ale počítá se ode dne výplaty dávky, resp. první splátky dávky. Na doručení oznámení a jeho obsahové náležitosti tedy není nutné vztahovat tak přísné požadavky, jako na rozhodnutí podle § 67 a násl. správního řádu.

Přes výše uvedený závěr, že využití tzv. hybridní pošty pro zasílání dokumentů v řízení podle zákona o pomoci v hmotné nouzi není v souladu s platnými právními předpisy, tento postup zřejmě v konkrétním případě nezpůsobí nezákonnost přiznání dávky v hmotné nouzi jako takového, a to především pro „pouze“ informativní význam oznámení podle § 76 zákona. Lze totiž dovodit, že fakt doručení nebo nedoručení tohoto oznámení nemá podle zákona o pomoci v hmotné nouzi přímé právní důsledky pro řízení.

³ „Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích způsoby, které stanoví zákon.“